

ouderen en ruimte (3)

Mensen die slecht ter been zijn, kunnen een scootmobiel aanvragen bij de gemeente. Die voorziening staat door de bezuinigingen onder zware druk. De scootmobiel is echter van vitaal belang voor het welzijn van een steeds grotere groep Nederlanders en levert de samenleving per saldo winst op.

Scootmobiel: meer dan een hulpmiddel

De scootmobiel vergroot de zelfredzaamheid van de gebruikers en draagt bij aan het scheiden van wonen en zorg. Dit blijkt uit een enquête onder vijftig scootmobielgebruikers uit het Friese Smallingerland (Drachten e.o.), een gemeente waar in totaal 128 scootmobiele zijn verstrekt. De groep gebruikers is heel divers; wat hen bindt is dat ze zonder hulpmiddelen zeer gering mobiel zijn. De meesten wonen zelfstandig (86%) en gebruiken hun scootmobiel dagelijks (54%) of meermaals per week (41%). Zonder scootmobiel zou de meerderheid niet meer buiten de deur komen. Trijntje (72): 'Overall waar ik naartoe ga ben ik afhankelijk van mijn scootmobiel, ook voor mijn hobby's, de bazaar en de rommelmarkt.' Bijna negen op de tien scootmobielgebruikers gaan de deur uit om te winkelen of boodschappen te doen of een ommetje te maken op de scootmobiel. Bijna driekwart bezoekt sociale contacten met de scootmobiel.

Ongebruikt

In de publieke opinie heerst sterk het idee dat scootmobiele de meeste tijd ongebruikt staan. De gratis verstrekking door de gemeente (kader) zou dus geldverspilling zijn. De scootmobiel wordt inderdaad niet noodzakelijkerwijs iedere dag gebruikt. Redenen om thuis te blijven zijn vooral het weer en de gezondheid. Wil (76) blijft binnen als het 'te koud of te nat is'. Jan (96) zegt: 'Ik kan geen gebruik maken van de scootmobiel

bij regen, harde wind en gladde wegen vanwege mijn leeftijd'. Enkele ouderen geven aan zich niet iedere dag even goed en daarmee in staat te voelen om naar buiten te gaan. Ondergebruik valt dus te nuanceren. Vanuit het perspectief van de scootmobielrijder is het gebruik optimaal, al is het dan niet zo frequent. De scootmobielrijders zijn zeer te spreken over hun vervoermiddel, 55% is zeer tevreden en nog eens 43% is er tevreden (samen 98%) over.

Onnodig

Nog zo'n publieke opvatting: een scootmobiel is helemaal niet nodig. Tegenwoordig is het immers goed mogelijk zelfstandig te wonen zonder dat je de deur uit hoeft. Overal zijn bezorgdiensten voor en hulpverleners kunnen langskomen voor huisbezoeken. Toch heeft iedereen in enige mate behoefte aan mobiliteit. Als vrienden en familie niet kunnen helpen, bestaat er de mogelijkheid

Meer welzijn voor de scootmobielgebruikers én lagere lasten voor de samenleving

Bijna negen op de tien scootmobielgebruikers gaan de deur uit om boodschappen te doen of een ommetje te maken; driekwart ook om ergens op bezoek te gaan.

FOTO: SABINE JOOSTEN/HOLLANDE HOOGTE

een taxi of deeltaxi te bellen. Maar in al die gevallen is sprake van afhankelijkheid. Bovendien moet je altijd plannen. Even spontaan ergens heen gaan, is zonder scootmobiel niet mogelijk. Voor het welzijn van mensen moet mobiliteit 'autonoom' zijn. Autonomie betekent meer dan het vermijden van afhankelijkheid. Het gaat om de vrijheid keuzes te maken en een betekenisvol leven te leiden.

Meerwaarde

Autonome mobiliteit geeft moed en is een bron van trots. Wie ondanks zijn hoge leeftijd of mobiliteitsbeperking zelfstandig de deur uit kan, behoudt zijn waardigheid. Scootmobielrijders zijn zelden jong, maar ook niet heel oud: gemiddeld 69 jaar. 70% is tussen de 50 en 80 jaar en een op de vier is ouder dan 80. Dit is een groep die soms nog werkt, vrijwilligerswerk doet en actief is met hobby's. Het zijn mensen die midden in het leven staan. Dankzij de scootmobiel kunnen ze blijven meedoen in de samenleving. Als deze mensen achter de geraniums verdwijnen, lopen zij risico eenzaam te worden en psychische en emotionele problemen te ontwikkelen. Bovendien verliest de samenleving dan toegang tot hun kennis, ervaring en productiviteit.

Daarenboven levert de gemeentelijke verstrekking van scootmobiel juist geld op, doordat de regeling mensen in staat stelt thuis te blijven wonen. Een oudere in een verzorgingshuis kost de staat duizenden euro's meer dan een thuis-

wonende oudere. Het mes snijdt dus aan twee kanten: meer welzijn voor de scootmobielgebruikers gaat samen met lagere lasten voor de samenleving. •

Bronnen

- Burkhardt, J. E. 1999. Mobility changes: their nature, effects and meaning for elders who reduce or cease driving. *Transportation Research Record*, 1671/1999: 11-18.
- Kok, J., J. Stevens, N. Brouwer, E. van Gameren, K. Sadiraj & I. Woittiez 2004. *Kosten en baten van extramuralisering*. SCP/SEO, Den Haag/Amsterdam.
- Kuipers, R.P. 2012. Plan voor een scootmobielpool verzorgingshuis is onzalig idee. *Dagblad van het Noorden*, 9 augustus 2012.
- May, E., R. Garrett & A. Ballantyne 2010. Being mobile: electric mobility-scooters and their use by older people. *Ageing & Society*, 30(7): 1219-1237.
- Schwanen, T., M. Dijst & F.M. Dieleman 2001. Leisure trips of senior citizens: determinants of modal choice. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 92(3): 347-360.
- Ziegler, F. & T. Schwanen 2011. 'I like to go out to be energized by different people': an exploratory analysis of mobility and wellbeing in later life. *Ageing & Society*, 31(5): 758-781.

Gemeente betaalt

Iedere gemeente heeft een Wmo-loket (Wet maatschappelijke ondersteuning) waar mensen een scootmobiel kunnen aanvragen. Uitgangspunt is dat de gemeente een aanvullende vervoersvoorziening dient aan te bieden aan de categorie gehandicapten met uiterst geringe mobiliteit. Scootmobiel worden verstrekt aan mensen die maximaal 100 meter kunnen lopen. Het gaat hier om mensen die geen gebruik kunnen maken van een ander vervoermiddel zoals een auto of fiets: voor iedere verplaatsing buitenshuis is deze groep aangewezen op een vervoermiddel voor de korte afstand. Verschillende gemeenten vroegen een besparingsbijdrage voor het aanvragen van een scootmobiel. De gedachte was simpel: wie een scootmobiel rijdt, heeft geen fiets meer nodig en bespaart dus op die kosten. De scootmobiel mag echter niet beschouwd worden als een evidente vervanging van de fiets, aldus de Centrale Raad van Beroep. Deze uitspraak betekent niet dat scootmobiel altijd gratis zijn, aangezien het vragen van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage wel toegestaan is onder de huidige wetgeving. Steeds meer gemeenten maken hier gebruik van om kosten te besparen.